200 let Prirodoslovnega muzeja Slovenije v 100. številki revije Scopolia

Two centuries of the Slovenian Museum of Natural History in the 100th issue of Scopolia

Ideja, da jubilejno številko revije Scopolia posvetimo dvestoletni zgodovini Prirodoslovnega muzeja Slovenije, je imenitna. Kar je v danem trenutku zbrano in možno javno objaviti, bo objavljeno v tej in naslednji številki.

Zapisano ostane, zato se za stoto številko več kot spodobi, da je revija Scopolia v zgodovini muzeja predstavljena in izpostavljena (uredniški predgovor; Činč Juhant 2021, ta zbornik). Od vsega začetka se muzej spopada predvsem s prostorskimi težavami, ki so vse bolj kritične in v jubilejnem letu še vedno nerešene. Zajetnejši del revije zajema čas predmuzejskega obdobja, ki je pripeljalo do nastanka muzejev, tako v Evropi kot pri nas (1821), in se zaključi z letom 1944 (Križnar 2021, ta zbornik). Skromnejši del zaznamuje obdobje od leta 1944 do danes (Činč Juhant 2021, ta zbornik).

Muzej je bil ustanovljen kot Kranjski deželni muzej 15. oktobra 1821 s sklepom Deželnih stanov Kranjske in je po petih letih dočakal potrditev tedanje vlade (8. junija 1826). Zoisova zbirka mineralov in Hohenwartova zbirka konhilij sta bili temelj muzeja in sta ob njegovem odprtju za javnost v licejskem poslopju leta 1831, predstavljali glavnino razstave. Muzej se je leta 1882 preimenoval v Kranjski deželni muzej Rudolfinum, leta 1888 pa je odprl javnosti prvo posebej za muzej zgrajeno stavbo. Ko je muzej preživel težko obdobje prve svetovne vojne, se je leta 1921 preimenoval v Narodni muzej v Ljubljani. V letu 1923 se je osamosvojil Etnografski muzej, 8. maja 1944 pa se je prvotno skupni muzej razdelil v dve samostojni ustanovi: Kulturno zgodovinski muzej v Ljubljani in Prirodoslovni muzej v Ljubljani. Muzej so v tem prvem obdobju zaznamovali Franc Jožef Hanibal Hohenwart, Henrik Freyer, Karl Deschmann, Alfonz Müllner, Ferdinand Schulz, Walter Šmid, dr. Josip Mantuani, dr. Josip Mal in dr. Fran Kos (Križnar 2021, ta zbornik).

Po letu 1944 je muzej navdušeno stopil na samostojno pot. Po koncu druge svetovne vojne leta 1945, je delo v muzeju zaznamovalo obdobje takratne Federativne ljudske republike Jugoslavije (kasneje Socialistične federativne republike Jugoslavije). Muzej je po letu 1949 vzdrževal Alpski botanični vrt Juliana v Trenti in ga dokončno prevzel v upravljanje leta 1962. Kot osrednja republiška ustanova se je muzej preimenoval v Prirodoslovni muzej Slovenije (1963). Z razpadom Jugoslavije in nastankom samostojne države, je muzej stopil v novo obdobje, od katerega si je veliko obetal. Žal pa sta v obdobju tridesetih let popadla, tako prvi (1989-2001), kot drugi (2002-2004) načrtovani projekt za novo muzejsko zgradbo v Biološkem središču. Po tridesetih letih samostojnosti in ob dvestoletnici muzeja, država Prirodoslovnemu muzeju Slovenije namenja prostore na Metelkovi 6, ki pa so, poleg prostorske omejenosti, potrebni obnove in prilagoditve potrebam muzejske dejavnosti.

Od leta 1944 do danes so muzej vodili dr. Fran Kos, dr. Angela Piskernik, dr. France Planina, dr. Anton Polenec, Marko Aljančič, dr. Ignac Sivec, dr. Matija Gogala in dr. Breda Činč Juhant, kar podrobneje opisuje avtorica v tem zborniku.

Zadnje zgodovinsko obdobje zaznamujejo tudi muzejske znanstvene revije, med njimi od leta 1979 revija Scopolia (uredniški uvodnik; Činč Juhant, ta zbornik). Vse od začetka, pa do jubilejne stote številke, je z revijo povezan, oziroma jo urejuje, Janez Gregori. Do upokojitve leta 2008, je bil tudi odgovorni urednik, potem pa je to dolžnost prevzel Boris Kryštufek.

Breda Činč Juhant

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: Scopolia, Journal of the Slovenian Museum of Natural History, Ljubljana

Jahr/Year: 2021

Band/Volume: 100

Autor(en)/Author(s): Juhant Breda Cinc

Artikel/Article: 200 let Prirodoslovnega muzeja Slovenije v 100. številki revije Scopolia Two centuries of the Slovenian Museum of Natural History in the 100th issue of Scopolia 13